YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

23 päivänä syyskuuta 2003 *

Asiassa C-109/01,

jonka Immigration Appeal Tribunal (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Secretary of State for the Home Department

vastaan

Hacene Akrich

ennakkoratkaisun henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja sellaisen yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen oleskeluoikeutta, joka on jäsenvaltion kansalaisen puoliso, koskevan yhteisön oikeuden tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen ja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann, F. Macken, N. Colneric (esittelevä tuomari) ja S. von Bahr,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Akrich, edustajanaan barrister T. Eicke, Joint Council for the Welfare of Immigrants D. Flynnin ja solicitor D. Bettsin valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään J. E. Collins, avustajinaan E. Sharpston, QC, ja barrister T. R. Tam,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään I. Galani-Maragkoudaki ja S. Vodina,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään C. O'Reilly,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan H. Akrichin, edustajanaan T. Eicke, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan E. Sharpston, Kreikan hallituksen, asiamiehinään I. Galani-Maragkoudaki ja E.-M. Mamouna, ja komission, asiamiehenään C. O'Reilly, 5.11.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.2.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Immigration Appeal Tribunal on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 3.10.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.3.2001, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja sellaisen yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen oleskeluoikeutta, joka on jäsenvaltion kansalaisen puoliso, koskevan yhteisön oikeuden tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa vastakkain ovat Secretary of State for the Home Department (jäljempänä Secretary of State) ja Marokon kansalainen Hacene Akrich ja joka koskee Akrichin oikeutta tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja oleskella siellä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 EY 39 artiklan 1—3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä.

2. Se merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan.

3. Yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin se sisältää oikeuden:

— —

b) liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella;

— —."

4 Ulkomaalaisten liikkumista ja oleskelua koskevien, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvien erityistoimenpiteiden yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/221/ETY (EYVL 56, s. 850) 1 ja 2 artiklan sekä 3 artiklan 1 ja 2 kohdissa säädetään seuraavaa:

"1 artikla

1. Tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka asuu toisessa yhteisön jäsenvaltiossa tai matkustaa sinne joko toimiakseen siellä palkatussa työssä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana taikka vastaanottaakseen siellä palveluja.

2. Näitä säännöksiä sovelletaan myös puolisoon ja perheenjäseniin, joita perustamissopimuksen mukaisesti tällä alalla annettujen asetusten ja direktiivien säännökset koskevat.

2 artikla

1. Tämä direktiivi koskee kaikkia jäsenvaltioiden alueelle saapumiseen, oleskeluluvan myöntämiseen tai uudistamiseen taikka jäsenvaltioiden alueelta karkottamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka jäsenvaltiot ovat toteuttaneet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai kansanterveyden vuoksi.

2. Näihin perusteisiin ei saa vedota taloudellisten päämäärien vuoksi.

3 artikla

1. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi käyttöön otettujen toimenpiteiden on perustuttava yksinomaan kyseisen yksilön omaan käyttäytymiseen.

2. Rikostuomiot eivät sellaisenaan saa olla perusteena tällaisille toimenpiteille."

5 Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 10 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Seuraavilla henkilöillä on kansalaisuudesta riippumatta oltava oikeus tulla asumaan sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella:

a) hänen aviopuolisonsa sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia;

b) työntekijän ja hänen aviopuolisonsa sukulainen ylenevässä polvessa, jos hän on työntekijän huollettava.

— —

3. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa työntekijällä on voitava olla perheensä käyttöön asunto, joka täyttää ne vaatimukset, joita pidetään normaaleina sen alueen kotimaisten työntekijöiden asumisessa, jossa työntekijä on työssä; tällä säännöksellä ei kuitenkaan saa saattaa kotimaisia työntekijöitä ja työntekijöitä, jotka ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, eriarvoiseen asemaan."

6 Samaan aikaan asetuksen N:o 1612/68 kanssa, yhteisön lainsäätäjä hyväksyi jäsenvaltioiden työntekijöiden ja heidän perheidensä liikkumista ja oleskelua yhteisön alueella koskevien rajoitusten poistamisesta 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston direktiivin 68/360/ETY (EYVL L 257, s. 13). Direktiivin johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen mukaan direktiivin tarkoituksena on toteuttaa toimenpiteet, jotka ovat niiden oikeuksien ja etujen mukaisia, jotka asetuksen N:o 1612/68 mukaan kuuluvat minkä tahansa jäsenvaltion kansalaisille, jotka muuttavat saadakseen työpaikan, sekä heidän perheenjäsenilleen. Direktiivin johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan oleskelua koskevissa säännöksissä on kaikin mahdollisin tavoin saatettava muiden jäsenvaltioiden työntekijät ja heidän perheenjäsenensä yhdenvertaiseen asemaan omien kansalaisten kanssa.

7 Direktiivin 68/360/ETY 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on poistettava tässä direktiivissä säädetyin edellytyksin liikkumista ja oleskelua koskevat rajoitukset jäsenvaltioiden kansalaisilta ja heidän perheenjäseniltään, joihin sovelletaan asetusta N:o 1612/68."

8 Direktiivin 68/360/ETY 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on sallittava 1 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden maahan pääsy esittämällä vain voimassaoleva henkilötodistus tai passi.

2. Maahantuloviisumia tai vastaavaa asiakirjaa ei vaadita, lukuun ottamatta niitä perheenjäseniä, jotka eivät ole jonkin jäsenvaltion kansalaisia. Jäsenvaltioiden on kaikin tavoin helpotettava näille henkilöille välttämättömien viisumien saantia."

9 Direktiivin 68/360/ETY 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on myönnettävä alueellaan oleskeluoikeus 1 artiklassa tarkoitetuille henkilöille, jotka voivat esittää 3 kohdassa luetellut asiakirjat.

2. Todisteeksi oleskeluoikeudesta on annettava asiakirja nimeltä 'ETY:n jäsenvaltion kansalaisen oleskelulupa'. Siinä on oltava mainita siitä, että se on annettu soveltaen asetusta (ETY) N:o 1612/68 ja jäsenvaltioiden toimenpiteitä tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Maininnan teksti on tämän direktiivin liitteessä.

3. ETY:n jäsenvaltion kansalaisen oleskeluluvan antamiseksi jäsenvaltiot voivat vaatia ainoastaan seuraavien asiakirjojen esittämistä:

— työntekijältä:

a) maahantuloasiakirja;

b) työnantajalta saatu vahvistus työhönotosta tai työpaikkatodistus;

— työntekijän perheenjäseniltä:

c) maahantuloasiakirja;

d) [sukulaisuussuhteen ilmaiseva asiakirja sen valtion toimivaltaiselta viranomaiselta, josta henkilö on peräisin tai josta hän tulee]; *

e) asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sellainen sen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama asiakirja, josta henkilö on peräisin tai josta hän tulee, joka osoittaa heidän olevan työntekijän huollettavia tai mainitussa maassa asuneen hänen taloudessaan.

* — Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska direktiivin suomenkielinen versio on epätarkka.

4. Perheenjäsenelle, joka ei ole jäsenvaltion kansalainen, on annettava oleskeluun oikeuttava asiakirja, jonka on oltava yhtäläisesti voimassa kuin häntä huoltavalle työntekijälle annettu asiakirja."

10 Itsenäisiä ammatinharjoittajia ja heidän perheenjäseniään koskee sijoittautumiseen ja palvelujen tarjoamiseen liittyvää jäsenvaltioiden kansalaisten liikkumista ja oleskelua yhteisön alueella koskevien rajoitusten poistamisesta 21 päivänä toukokuuta 1973 annettu neuvoston direktiivi 73/148/ETY (EYVL L 172, s. 14).

Kansallinen lainsäädäntö

Yleistä

11 Yhdistyneen kuningaskunnan maahanmuuttoa koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin vuoden 1971 Immigration Actiin (vuonna 1971 annettu maahanmuuttoa koskeva laki) ja United Kingdom Immigration Rulesiin (House of Commons Paper 395) (Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin vuonna 1994 antamat maahanmuuttoa koskevat säännöt), joita on sittemmin muutettu useaan otteeseen (jäljempänä Immigration Rules).

12 Vuoden 1971 Immigration Actin 1 §:n 2 momentin ja 3 §:n 1 momentin mukaan henkilö, joka ei ole Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen, saa yleensä ottaen tulla maahan ja oleskella siellä ainoastaan, jos hän on saanut tähän luvan. Näitä lupia kutsutaan "maahantuloluvaksi" (leave to enter) ja "oleskeluluvaksi" (leave to remain).

13 Immigration Rulesin 24 §:n mukaan eräiden maiden kansalaisten — mukaan luettuna Marokon kansalaiset — on hankittava ennen saapumista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan selvitys maahantulo-oikeudesta (entry clearance). Selvitys maahantulo-oikeudesta muistuttaa viisumia. Niiden henkilöiden osalta, joilta vaaditaan viisumi, kyseinen selvitys annetaan viisumin muodossa.

14 Vuoden 1988 Immigration Actin (vuonna 1988 annettu maahanmuuttoa koskeva laki) 7 §:n 1 momentin mukaan henkilöltä ei edellytetä maahantulo- tai oleskelulupaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, "jos hänellä on jonkin yhteisön oikeuteen perustuvan, välittömän oikeuden nojalla oikeus tulla maahan tai oleskella siellä".

Secretary of Staten harkintavalta

15 Secretary of Statella on harkintavalta, jonka nojalla hän voi sallia henkilön tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai oleskella siellä, vaikka hän ei täytä maahanmuuttoa koskevassa lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä.

Karkotus

16 Vuoden 1971 Immigration Actin 3 §:n 5 momentissa ja 3 §:n 6 momentissa säädetään, että henkilö, joka ei ole Ison-Britannian kansalainen, voidaan karkottaa (deportation) silloin kun hänet on tuomittu teosta, josta voidaan määrätä vankeusrangaistus, ja kun rikosasiassa toimivaltainen tuomioistuin on suosittanut hänet karkottamistaan.

17 Sen jälkeen kun Secretary of State on allekirjoittanut karkotusmääräyksen, vuoden 1971 Immigration Actin 5 §:n 1 momentin mukaan määräyksen kohteena olevan henkilön on poistuttava Yhdistyneestä kuningaskunnasta, hänellä ei ole oikeutta tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja kaikki kyseiselle henkilölle myönnetyt maahantulo- tai oleskeluluvat tulevat mitättömiksi riippumatta siitä, onko ne myönnetty ennen määräyksen allekirjoitusta vai sen jälkeen. Karkotusmääräyksiin sisältyy toimenpiteet henkilön poistamiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan alueelta.

18 Henkilöltä, joka pyytää lupaa tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan mutta jota koskeva karkotusmääräys on voimassa, on evättävä kyseisen luvan saanti (Immigration Rulesin 320 §:n 2 momentti), vaikka hän muuten täyttäisikin luvan saamisen edellytykset. Henkilö, joka tulee Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, vaikka häntä koskeva karkotusmääräys on voimassa, on laiton maahantulija (vuoden 1971 Immigration Actin 33 §:n 1 momentti). Kyseinen henkilö voidaan karkottaa Yhdistyneestä kuningaskunnasta laittomana maahantulijana vuoden 1971 Immigration Actin 4 §:n 2 momentin c alakohdan ja kyseisen lain liitteessä 2 olevan 9 §:n nojalla.

19 Karkotusmääräykset ovat pysyviä. Vuoden 1971 Immigration Actin 5 §:n 2 momentin nojalla Secretary of State voi kuitenkin milloin tahansa kumota karkotusmääräyksen. Immigration Rulesin 390 §:ssä säädetään, että hakemukset karkotusmääräysten kumoamiseksi on käsiteltävä ottamalla huomioon kaikki asiassa vallitsevat olosuhteet, mukaan luettuina syyt, joiden perusteella karkotusmääräys annettiin, kumoamisen tueksi esitetyt perustelut ja yhteiskunnan etu, mukaan luettuna maahanmuuton tehokas valvonta, ja hakijan intressit, mukaan luettuna inhimilliset syyt. Avioliitto ja perhesiteet otetaan yleensä huomioon tällaisina inhimillisinä syinä.

20 Immigration Rulesin 391 §:ssä säädetään, että karkotusmääräystä ei yleensä kumota, elleivät materiaaliset olosuhteet ole muuttuneet tai ellei kumoamista voida perustella ajan kulumisella. Karkotusmääräystä ei kuitenkaan voida

kumota, erittäin poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta, ellei henkilö ole ollut poissa Yhdistyneestä kuningaskunnasta vähintään kolme vuotta sen jälkeen kun määräys annettiin.

21 Immigration Rulesin 392 §:ssä täsmennetään, että karkotusmääräyksen kumoaminen ei sellaisenaan anna henkilölle oikeutta tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Kumoamisen johdosta kyseisellä henkilöllä on oikeus ainoastaan hakea lupaa tulla maahan Immigration Rulesin tai jonkin muun maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön säännöksen mukaisesti.

Avioliitto Ison-Britannian tai Euroopan talousalueen (ETA) jäsenvaltion kansalaisen kanssa

22 Henkilö, jonka maahantulo Yhdistyneeseen kuningaskuntaan edellyttää maahantuloluvan saamista, voi pyytää kyseistä lupaa vedoten avioliittoon Yhdistyneessä kuningaskunnassa oleskelevan ja sinne asettautuneen henkilön kanssa, mukaan lukien Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset. Tällaisen luvan myöntämisen edellytykset on lueteltu Immigration Rulesin 281 §:ssä. Kyseisen säännöksen vi alakohdassa säädetään, että hakijalla on oltava voimassa oleva selvitys maahantulo-oikeudesta, jonka nojalla hänellä on oikeus tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan puolison ominaisuudessa.

23 Mikäli henkilö täyttää kaikki Immigration Rulesin 281 §:ssä luetellut edellytykset, hänelle voidaan myöntää selvitys maahantulo-oikeudesta ja mikäli tämä selvitys myönnetään, henkilö voi sitten pyytää maahantulolupaa saapuessaan johonkin Yhdistyneen kuningaskunnan alueen rajanylityspaikkaan. Immigration Rulesin 282 §:n mukaan henkilölle, joka hakee maahantulolupaa Yhdistyneeseen

kuningaskuntaan siellä oleskelevan ja sinne asettautuneen henkilön puolison ominaisuudessa, voidaan myöntää enintään 12 kuukautta voimassa oleva väliaikainen maahantulolupa edellyttäen, että henkilölle on myönnetty kyseinen selvitys maahantulo-oikeudesta.

24 Immigration Rulesin 320 §:n 2 momentista ja 321 §:n 3 momentista seuraa kuitenkin, että jos henkilö, jota koskeva karkotusmääräys on voimassa, hakee lupaa tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siellä oleskelevan ja sinne asettautuneen henkilön puolison ominaisuudessa, häneltä on evättävä selvitys maahantulo-oikeudesta ja maahantulolupa, mikäli hän tätä hakee, huolimatta siitä, että kyseinen henkilö täyttää muut puolison ominaisuudessa maahantulolle asetetut edellytykset. Tällaisen henkilön on ensin huolehdittava, että häntä koskeva karkotusmääräys kumotaan ennen kuin hänelle voidaan myöntää selvitys maahantulo-oikeudesta tai maahantulolupa. Kyseinen henkilö voi pyytää karkotusmääräyksen kumoamista joko ennen kuin hän hakee selvitystä maahantulo-oikeudesta tai yhdessä tämän hakemuksen kanssa.

25 Yhdistyneen kuningaskunnan maahantuloa koskeva lainsäädäntö ei alun perin sisältänyt erityisiä säännöksiä, jotka koskevat yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-370/90, Singh, 7.7.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-4265, Kok. Ep. XIII, s. I-19) tutkimaa tilannetta, eli sellaisen henkilön maahanpääsyä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jolta normaalisti edellytettäisiin maahantulolupaa mutta joka pyytää päästä maahan sellaisen Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen puolison ominaisuudessa, joka palaa tai haluaa palata Yhdistyneeseen kuningaskuntaan käytettyään yhteisön oikeuteen perustuvia oikeuksiaan työntekijänä toisessa jäsenvaltiossa.

26 Edellä mainitussa asiassa Singh annetun tuomion valossa tällaisella henkilöllä oli kuitenkin vuoden 1988 Immigration Actin 7 §:n 1 momentissa ja vuoden 1972 European Communities Actin (vuonna 1972 annettu Euroopan yhteisöjä koskeva laki) 2 §:ssä tarkoitettu jokin "sellainen yhteisön oikeuteen perustuva välitön oikeus, johon hän saattoi vedota suoraan", eikä hänen näin ollen tarvinnut tässä ominaisuudessa saada maahantulolupaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

27 Käytännössä silloin kun tällainen henkilö oli "henkilö, jonka on hankittava ennen saapumistaan selvitys maahantulo-oikeudesta", henkilön oli hankittava kyseinen selvitys, jotta hänen voitiin sallia tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tavallisesti hänelle myönnettiin tämä lupa mutta se voitiin kuitenkin evätä yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvien syiden vuoksi. Jos henkilö sai puheena olevan luvan, hänellä oli saapuessaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan oikeus tulla maahan ja oleskella siellä samoin edellytyksin kuin muun ETA:n jäsenvaltion kuin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen puolisolla (vuoden 1994 Immigration (European Economic Area) Orderin 3 §:n 2 ja 3 momentti (vuoden 1994 määräys Euroopan talousalueelta tulevasta maahanmuutosta)).

28 Vuoden 2000 EEA Regulationsin (vuoden 2000 asetus ETA:n jäsenvaltion kansalaisten oikeudesta tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja oleskella siellä) 11 §:n 1 momentin mukaan kyseistä asetusta sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen "perheenjäseneen" niin kuin hän olisi "ETA:n jäsenvaltion kansalaisen" perheenjäsen, mikäli 11 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat seuraavat:

— poistuttuaan Yhdistyneestä kuningaskunnasta Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen on oleskellut ETA:n jäsenvaltiossa ja joko työskennellyt siellä palkattuna työntekijänä (ei väliaikaisesti eikä satunnaisesti) tai asettautunut sinne itsenäisenä ammatinharjoittajana

— Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen ei ole poistunut Yhdistyneestä kuningaskunnasta mahdollistaakseen sen, että hänen perheenjäsenensä saa tämän asetuksen mukaisia oikeuksia, ja kiertääkseen näin ollen Yhdistyneen kuningaskunnan maahanmuuttoa koskevaa lainsäädäntöä

— palatessaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaista pidettäisiin — mikäli hän olisi ETA:n jäsenvaltion kansalainen — henkilönä, jolla on oikeus oleskella Yhdistyneessä kuningaskunnassa (qualified person), ja

— mikäli Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen perheenjäsen on hänen puolisonsa, avioliitto on solmittu jossain ETA:n jäsenvaltiossa ja puolisot ovat asuneet siellä yhdessä ennen Britannian kansalaisen paluuta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Pääasian oikeudenkäynti

29 Vuonna 1967 syntyneelle Marokon kansalaiselle Akrichille myönnettiin helmikuussa 1989 lupa tulla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan vierailijana yhdeksi kuukaudeksi. Hän haki oleskelulupaa opiskelijana, mutta hakemus hylättiin heinäkuussa 1989 ja sitä koskeva valitus elokuussa 1990.

30 Kesäkuussa 1990 Akrich tuomittiin varkauden yrityksestä ja varastetun henkilötodistuksen käytöstä. Secretary of Staten tekemän karkotusmääräyksen perusteella Akrich karkotettiin Algeriaan 2.1.1991.

31 Tammikuussa 1992 hän tuli uudelleen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan käyttämällä väärennettyä ranskalaista henkilötodistusta. Hänet pidätettiin ja karkotettiin uudelleen kesäkuussa 1992. Oltuaan poissa Yhdistyneestä kuningaskunnasta alle yhden kuukauden ajan hän palasi laittomasti maahan.

32 Oleskellessaan laittomasti Yhdistyneessä kuningaskunnassa Akrich meni 8.8.1996 naimisiin Britannian kansalaisen Helina Jazdzewskan kanssa ja elokuun lopussa pyysi oleskelulupaa Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen puolison ominaisuudessa.

33 Akrich vangittiin vuoden 1971 Immigration Actin nojalla vuoden 1997 alussa ja elokuussa 1997 hänet karkotettiin hänen oman tahtonsa mukaisesti Dubliniin (Irlantiin), jonne hänen puolisonsa oli asettautunut kesäkuusta 1997 lähtien.

34 Tammikuussa 1998 Akrich pyysi karkotusmääräyksen kumoamista ja haki helmikuussa selvitystä maahantulo-oikeudesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan asettautuneen henkilön puolison ominaisuudessa.

35 Tämän hakemuksen yhteydessä brittiläinen virkamies kuuli Akrichia ja hänen vaimoaan Yhdistyneen kuningaskunnan suurlähetystössä Dublinissä liittyen heidän oleskeluunsa Irlannissa ja heidän suunnitelmiinsa. Tässä yhteydessä kävi ilmi, että Akrichin vaimo oli työskennellyt Dublinissa elokuusta 1997 lähtien ja ollut tammikuusta 1998 lähtien täysipäiväisessä määräaikaisessa työsuhteessa, jonka oli määrä päättyä touko- tai kesäkuussa 1998 mutta jonka kestoa oli mahdollista jatkaa. Akrich itse oli työskennellyt ravintola-alalla työntekijöitä välittävän toimiston välityksellä ja ottanut vastaan kaikenlaisia tarjolla olevia töitä. Akrichin vaimon veljen tarjottua heille asuntoa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, jos he palaisivat sinne, Akrichin vaimolle tarjottiin töitä siellä elokuusta 1998 alkaen.

36 Näistä keskusteluista on käynyt ilmi, että Akrich ja hänen vaimonsa hakivat selvitystä maahantulo-oikeudesta edellä mainitussa asiassa Singh annetun ratkaisun perusteella. Akrichin vaimo totesi vastauksena erääseen kysymykseen, että hänen ja hänen miehensä tarkoituksena oli ollut palata Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, koska "he olivat kuulleet puhuttavan yhteisön oikeussäännöistä, joiden mukaan kuuden kuukauden oleskelun jälkeen on mahdollista palata

Yhdistyneeseen kuningaskuntaan". Hän ilmoitti saaneensa tällaisia tietoja "asianajajilta (solicitors) ja muilta vastaavassa tilanteessa olevilta henkilöiltä".

37 Secretary of State kieltäytyi 21.9.1998 kumoamasta karkotusmääräystä. Hänen antamiensa ohjeiden mukaisesti myös pyyntö saada selvitys maahantulo-oikeudesta edellä mainitussa asiassa Singh annetun ratkaisun perusteella hylättiin 29.9.1998. Secretary of State katsoi, että Akrichin ja hänen puolisonsa muutto Irlantiin oli ainoastaan tilapäistä poissaoloa, jonka nimenomaisena tarkoituksena oli aikaansaada Akrichille oleskeluoikeus tämän palatessa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja samalla kiertää Yhdistyneen kuningaskunnan kansallista lainsäädäntöä, eikä Akrichin vaimo ollut näin ollen todellisuudessa käyttänyt hänelle EY:n perustamissopimuksen nojalla kuuluvia oikeuksia työntekijänä toisessa jäsenvaltiossa.

38 Lokakuussa 1998 Akrich valitti näistä kahdesta päätöksestä Immigration Adjudicatoriin (Yhdistynyt kuningaskunta), joka hyväksyi valituksen marraskuussa 1999.

39 Immigration Adjudicator katsoi asiassa toteen näytetyksi, että Akrich ja hänen puolisonsa olivat muuttaneet Irlantiin sen vuoksi, että he voisivat tämän jälkeen käyttää yhteisön lainsäädännön nojalla heille kuuluvia oikeuksia, joiden perusteella he voisivat palata Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Immigration Adjudicator katsoi kuitenkin, että oikeudellisesti arvioituna Akrichin vaimo oli tosiasiallisesti käyttänyt yhteisön lainsäädännöstä aiheutuvia oikeuksia, eikä puolisoiden aikomuksilla voida saattaa tätä seikkaa kyseenalaiseksi, ja että Akrich ja hänen vaimonsa eivät siten olleet vedonneet yhteisön oikeuteen kiertääkseen Yhdistyneen kuningaskunnan kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi Immigration Adjudicator katsoi, että Akrichia ei voitu pitää sellaisena todellisena ja riittävän vakavana uhkana yleiselle järjestykselle, että hänen karkotusmääräyksensä olisi syytä pitää voimassa.

40 Secretary of State valitti tästä päätöksestä Immigration Appeal Tribunaliin.

Ennakkoratkaisupyyntö ja ennakkoratkaisukysymykset

41 Ennakkoratkaisupyynnössään Immigration Appeal Tribunal muistuttaa, että edellä mainitussa asiassa Singh antamansa tuomion 24 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin esitti seuraavan varauman:

"Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mainitseman lainsäädännön kiertämisen osalta on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (ks. erityisesti asiassa 115/78, Knoors, 7.2.1979 annettu tuomio, Kok. 1979, s. 399, 25 kohta sekä asiassa C-61/89, Bouchoucha, 3.10.1990 annettu tuomio, Kok. 1990, s. I-3551, 14 kohta) perustamissopimuksessa annetuilla oikeuksilla ei voi olla sellaista vaikutusta, että näitä oikeuksia käyttävät henkilöt voisivat oikeudenvastaisesti kiertää kansallisen lainsäädännön soveltamisen ja että jäsenvaltiot eivät saisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tällaisen väärinkäytön estämiseksi."

42 Immigration Appeal Tribunal pohtii, onko Immigration Adjudicator soveltanut oikein edellä mainittua varaumaa hyväksyessään Akrichin kannan, jonka mukaan kaikkien toimenpiteiden, joihin jäsenvaltio ryhtyy väärinkäytösten estämiseksi, on oltava yhteensoveltuvia yhteisön oikeuden kanssa.

43 Secretary of State katsoo, että edellä mainittu varauma on otettava huomioon kahdessa vaiheessa Akrichin esittämiä väitteitä arvioitaessa siten, että asiassa ei voida ratkaista sitä, voivatko Akrich ja hänen vaimonsa vedota "työntekijöille" myönnettyihin oikeuksiin, eikä sitä, oikeuttaako "yleiseen järjestykseen" perustuvan poikkeuksen ulottuvuus karkottamaan "työntekijän" puolison jäsenvaltiosta, ottamatta huomioon sitä seikkaa, että yhteisön oikeuden myöntämien oikeuksien käyttämisen tarkoituksena oli nimenomaisesti välttää Yhdistyneen

kuningaskunnan maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön tavanomainen soveltaminen.

44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että tätä kysymystä ei ole yksiselitteisesti ratkaistu edellä mainitussa asiassa Singh annetussa tuomiossa ja että näin ollen on syytä pyytää ennakkoratkaisua yhteisöjen tuomioistuimelta asian selventämiseksi.

45 Näillä perusteilla Immigration Appeal Tribunal on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Jos jäsenvaltion kansalainen, joka on naimisissa yhteisön ulkopuolisen valtion kansalaisen kanssa, joka ei täytä kyseisen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä maahantulolle ja oleskelulle asetettuja edellytyksiä, muuttaa toiseen jäsenvaltioon ulkomaisen puolisonsa kanssa tarkoituksenaan käyttää yhteisön oikeudessa taattuja oikeuksia työskentelemällä tässä toisessa jäsenvaltiossa ainoastaan lyhyen aikaa vaatiakseen tämän jälkeen yhteisön oikeudessa taattujen oikeuksien soveltamista palatessaan puolisonsa kanssa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on:

1) Onko sillä jäsenvaltiolla, jonka kansalaisesta on kysymys, oikeus katsoa, että tällaisen henkilön ja hänen puolisonsa aikomuksena — kun he muuttavat toiseen jäsenvaltioon vaatiakseen yhteisön oikeudessa taattujen oikeuksien soveltamista palatessaan ensin mainittuun jäsenvaltioon, siitä riippumatta, että puoliso ei täytä tämän jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä — on ollut vedota yhteisön oikeuteen välttääkseen näin kansallisen lainsäädännön soveltamisen?

2) Jos ensimmäiseen kohtaan annettava vastaus on myönteinen, voiko tämä jäsenvaltio kieltäytyä:

a) kumoamasta kyseiselle ulkomaiselle puolisolle asetettua estettä (tässä tapauksessa voimassa oleva karkotuspäätös) tulla tähän jäsenvaltioon ja

b) myöntämästä kyseiselle ulkomaiselle puolisolle oikeutta tulla alueelleen?"

Ennakkoratkaisukysymykset

46 Näillä kysymyksillä, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään sen, mikä on edellä mainitussa asiassa Singh annetun tuomion ulottuvuus pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.

47 Kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 52 artikla, josta puolestaan on muutettuna tullut EY 43 artikla) määräyksiä ja direktiivin 73/148/ETY säännöksiä on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa jäsenvaltion kansalainen on puolisonsa kanssa ensin siirtynyt toisen jäsenvaltion alueelle tehdäkseen siellä ETY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 48 artikla, josta puolestaan on muutettuna tullut EY 39 artikla) tarkoitettua palkkatyötä ja sitten palannut sen jäsenvaltion alueelle, jonka kansalainen hän on, sijoittautuakseen sinne perustamissopimuksen 52 artiklassa tarkoitetulla tavalla, tämän jäsenvaltion on sallittava myös puolison tulo alueelleen ja oleskelu siellä riippumatta tämän kansalaisuudesta. Tämän tuomion tuomiolauselman mukaan puolisolla on oltava vähintään samat oikeudet kuin hänellä yhteisön oikeuden mukaan olisi, jos hänen miehensä tai vaimonsa siirtyisi toisen jäsenvaltion alueelle ja oleskelisi siellä.

48 Samaan johtopäätökseen päädytään EY 39 artiklan nojalla, mikäli kyseisen jäsenvaltion kansalaisen aikomuksena on palata tämän jäsenvaltion alueelle tehdäkseen siellä palkkatyötä. Näin ollen, mikäli hänen puolisonsa on yhteisön ulkopuolisen valtion kansalainen, kyseisellä puolisolla on oltava vähintään samat oikeudet kuin hänellä asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan mukaan olisi, jos hänen miehensä tai vaimonsa siirtyisi toisen jäsenvaltion alueelle ja oleskelisi siellä.

49 Asetuksen N:o 1612/68 kohteena on kuitenkin ainoastaan vapaa liikkuvuus yhteisön alueella. Asetuksessa ei säädetä mitään unionin kansalaisen kanssa naimisissa olevan yhteisön ulkopuolisen valtion kansalaisen oikeuksista tulla yhteisön alueelle.

50 Jotta pääasiassa kyseessä olevan tilanteen kaltaisissa olosuhteissa voitaisiin vedota asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädettyihin oikeuksiin, unionin kansalaisen kanssa naimisissa olevan yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen on oleskeltava laillisesti yhteisön jäsenvaltiossa hetkellä, jolloin hän siirtyy siihen toiseen jäsenvaltioon, johon unionin kansalainen muuttaa tai on muuttanut.

51 Tämä tulkinta noudattaa niiden yhteisön säännösten systematiikkaa, joiden tarkoituksena on taata työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä, eikä tämän vapauden käytöstä voi aiheutua haittaa muuttavalle työntekijälle ja hänen perheelleen.

52 Kun johonkin jäsenvaltioon asettautunut unionin kansalainen, joka on naimisissa yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen kanssa, jolla on oleskeluoikeus kyseisessä jäsenvaltiossa, muuttaa toiseen jäsenvaltioon tehdäkseen siellä palkkatyötä,

tästä muutosta ei saa aiheutua sitä, että puolisot eivät voi enää elää laillisesti yhdessä, minkä vuoksi asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa myönnetään puolisolle oikeus tulla asumaan tähän toiseen jäsenvaltioon.

53 Kun sitä vastoin johonkin jäsenvaltioon asettautunut unionin kansalainen, joka on naimisissa sellaisen yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen kanssa, jolla ei ole oikeutta oleskella kyseisessä jäsenvaltiossa, muuttaa toiseen jäsenvaltioon tehdäkseen siellä palkkatyötä, siitä seikasta, että hänen puolisollaan ei ole asetuksen N:o 1612/68 10 artiklaan perustuvaa oikeutta tulla asumaan hänen luokseen tähän toiseen jäsenvaltioon, ei aiheudu epäedullisempaa kohtelua, kuin mitä heihin olisi sovellettu ennen kuin mainittu unionin kansalainen käyttää hyväkseen perustamissopimuksen mukaisia mahdollisuuksia henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen. Näin ollen tällaisen oikeuden puuttuminen ei ole omiaan saamaan unionin kansalaista luopumaan aikeistaan käyttää EY 39 artiklassa tunnustettuja oikeuksia.

54 Tilanne on sama, kun unionin kansalainen, joka on naimisissa yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen kanssa, palaa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, tehdäkseen siellä palkkatyötä. Mikäli hänen puolisollaan on voimassa oleva oleskeluoikeus jossain toisessa jäsenvaltiossa, asetuksen N:o 1612/68 10 artiklaa sovelletaan, jotta unionin kansalainen ei luopuisi aikeistaan käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen palaamalla siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on. Mikäli sitä vastoin hänen puolisollaan ei vielä ole voimassa olevaa oleskeluoikeutta jossain muussa jäsenvaltiossa, sillä seikalla, että kyseisellä puolisolla ei ole asetuksen N:o 1612/68 10 artiklaan perustuvaa oikeutta tulla asumaan unionin kansalaisen luokse, ei saada unionin kansalaista luopumaan käyttämästä edellä mainittuja oikeuksiaan.

55 Mitä tulee kysymykseen väärinkäytöstä, johon viitataan edellä mainitussa asiassa Singh annetun tuomion 24 kohdassa, on syytä muistaa, että ne syyt, jotka ovat mahdollisesti kannustaneet jäsenvaltion työntekijää hakemaan työtä toisessa jäsenvaltiossa, eivät vaikuta tämän henkilön oikeuteen tulla kyseiseen valtioon ja oleskella siellä, kunhan hän tekee tai aikoo tehdä todellista ja aitoa työtä (asia 53/81, Levin, tuomio 23.3.1982, Kok. 1982, s. 1035, Kok. Ep. VI, s. 351, 23 kohta).

56 Tällaisilla syillä ei ole sen enempää merkitystä arvioitaessa aviopuolisoiden oikeudellista tilannetta hetkellä, jolloin he palaavat siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen työntekijä on. Tällainen käyttäytyminen ei voi muodostaa edellä mainitussa asiassa Singh annetun tuomion 24 kohdassa tarkoitettua väärinkäyttöä, vaikka puolisolla ei heidän muuttaessa asumaan toiseen jäsenvaltioon olisi oleskeluoikeutta siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen työntekijä on.

57 Väärinkäytöstä sitä vastoin olisi kyse, mikäli yhteisön oikeudella siirtotyöläisille ja heidän puolisoilleen luotuihin mahdollisuuksiin vedottaisiin sellaisten lumeavioliittojen yhteydessä, jotka on solmittu yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisiin sovellettavien maahantuloa ja oleskelua koskevien säännösten kiertämiseksi.

58 Kun kyseessä on aito avioliitto ja kun silloin, kun unionin kansalainen palaa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, hänen puolisonsa — joka on yhteisön ulkopuolisen maan kansalainen ja jonka kanssa unionin kansalainen asui siinä jäsenvaltiossa, josta hän poistuu — ei oleskele laillisesti jonkin jäsenvaltion alueella, on vielä otettava huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) 8 artiklassa tarkoitettu oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen. Tämä oikeus kuuluu niihin perusoikeuksiin, jotka Euroopan yhtenäisasiakirjan johdanto-osassa ja EU 6 artiklan 2 kohdassa vahvistetun yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä.

59 Vaikka yleissopimuksessa ei sellaisenaan taatakaan ulkomaalaisen oikeutta saapua tietyn maan alueelle tai oleskella siellä, henkilön karkottamisella maasta, jossa hänen lähiomaisensa elävät, saatetaan puuttua perhe-elämän kunnioittamista koskevan oikeuden käyttämiseen, sellaisena kuin tätä oikeutta suojataan yleissopimuksen 8 artiklan 1 kohdalla. Tällaisella puuttumisella rikotaan yleissopimusta, jollei se täytä 8 artiklan 2 kohdassa määrättyjä edellytyksiä, eli jos sitä

ei sallita sellaisessa laissa, joka on annettu kyseisessä kohdassa mainitun yhden tai useamman laillisen tavoitteen saavuttamiseksi ja joka on "välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa", eli joka on "perusteltavissa ehdottoman tärkeällä yhteiskunnallisella tarpeella" ja muun muassa oikeassa suhteessa tavoiteltuun lailliseen päämäärään (asia C-60/00, Carpenter, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6279, 42 kohta).

60 Rajat sille, mikä on "välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa", kun puoliso on syyllistynyt rikkomukseen, on tuotu esiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Boultif vastaan Sveitsi 2.8.2001 antamassa tuomiossa (*Recueil des arrêts et décisions* 2001-IX, § 46—56) ja asiassa Amrollahi vastaan Tanska 11.7.2002 antamassa tuomiossa (ei vielä julkaistu *Recueil des arrêts et décisionsissa*, § 33—44).

61 Edellä esitetyillä perusteilla ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava seuraavasti:

— Jotta pääasiassa kyseessä olevan tilanteen kaltaisissa olosuhteissa voitaisiin vedota asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädettyihin oikeuksiin, unionin kansalaisen kanssa naimisissa olevan yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen on oleskeltava laillisesti yhteisön jäsenvaltiossa hetkellä, jolloin hän siirtyy siihen toiseen jäsenvaltioon, johon unionin kansalainen muuttaa tai on muuttanut.

— Asetuksen N:o 1612/68 10 artiklaa ei sovelleta, kun jäsenvaltion kansalainen ja yhteisön ulkopuolisen maan kansalainen ovat solmineet lumeavioliiton yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisiin sovellettavien maahantuloa ja oleskelua koskevien säännösten kiertämiseksi.

— Kun kyseessä on jäsenvaltion kansalaisen ja yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen välinen aito avioliitto, sillä seikalla, että puolisot ovat asettautuneet muuhun jäsenvaltioon voidakseen saada edukseen yhteisön oikeudessa annettuja oikeuksia palatessaan siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen ensin mainittu henkilö on, ei ole merkitystä tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten arvioidessa puolisoiden oikeudellista asemaa.

— Jos sillä hetkellä, kun jäsenvaltion kansalainen — joka on naimisissa yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen kanssa ja joka asuu tämän viimeksi mainitun kanssa toisessa jäsenvaltiossa — palaa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, tehdäkseen siellä palkkatyötä, hänen puolisollaan ei ole asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädettyjä oikeuksia, koska hän ei ole oleskellut laillisesti jonkin jäsenvaltion alueella, ensiksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on kuitenkin arvioidessaan kyseisen puolison hakemusta tulla valtion alueelle ja oleskella siellä otettava huomioon yleissopimuksen 8 artiklassa tarkoitettu oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen, edellyttäen että kyseessä on aito avioliitto.

Oikeudenkäyntikulut

62 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan ja Kreikan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Immigration Appeal Tribunalin 3.10.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Jotta pääasiassa kyseessä olevan tilanteen kaltaisissa olosuhteissa voitaisiin vedota työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 10 artiklassa säädettyihin oikeuksiin, unionin kansalaisen kanssa naimisissa olevan yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen on oleskeltava laillisesti yhteisön jäsenvaltiossa hetkellä, jolloin hän siirtyy siihen toiseen jäsenvaltioon, johon unionin kansalainen muuttaa tai on muuttanut.**

2) **Asetuksen N:o 1612/68 10 artiklaa ei sovelleta, kun jäsenvaltion kansalainen ja yhteisön ulkopuolisen maan kansalainen ovat solmineet lumeavioliiton yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisiin sovellettavien maahantuloa ja oleskelua koskevien säännösten kiertämiseksi.**

3) **Kun kyseessä on jäsenvaltion kansalaisen ja yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen välinen aito avioliitto, sillä seikalla, että puolisot ovat asettautuneet muuhun jäsenvaltioon voidakseen saada yhteisön oikeudessa annet-**

tuja oikeuksia palatessaan siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen ensin mainittu henkilö on, ei ole merkitystä tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten arvioidessa puolisoiden oikeudellista asemaa.

4) Jos sillä hetkellä, kun jäsenvaltion kansalainen — joka on naimisissa yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisen kanssa ja joka asuu tämän viimeksi mainitun kanssa toisessa jäsenvaltiossa — palaa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, tehdäkseen siellä palkkatyötä, hänen puolisollaan ei ole asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädettyjä oikeuksia, koska hän ei ole oleskellut laillisesti jonkin jäsenvaltion alueella, ensiksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on kuitenkin arvioitaessa kyseisen puolison hakemusta tulla valtion alueelle ja oleskella siellä otettava huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 8 artiklassa tarkoitettu oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen, edellyttäen että kyseessä on aito avioliitto.

Rodríguez Iglesias Puissochet Wathelet

Schintgen Timmermans Edward

La Pergola Jann Macken

Colneric von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä syyskuuta 2003.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti